Սույն ձեռնարկը հրապարակվել է ի կատարումն Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի պահանջների: Այն կազմվել է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի կողմից՝ Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսգրքի և Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի որոշումների հիման վրա:

Զանգվածային լրատվության միջոցը հասարակական կարծիքի ձևավորման ամենաազդեցիկ գործիքն է: Չկա չափման միավոր, մեխանիզմ, որը հանրավորություն կընձեռի գնահատել զանգվածային լրատվության միջոցների ազդեցության աստիճանը անհատի և նրա կարծիքի ձևավորման վրա: Յուրաքանչյուր ոք արտաքին միջավայրի կամ կոնկրետ երևույթի վերաբերյալ կարծիք է կազմում ստացած տեղեկատվության միջոցով և զանգվածային լրատվության միջոցները, որպես ինֆորմացիայի աղբյուր, ամենահասանելի և տարածված միջոցն ու ձևաչափն են: Զանգվածային լրատվության միջոցների դերն առավել ընդգծվում և կարևորվում է ընտրական գործընթացների փուլում: Զանգվածային լրատվության միջոցներն ունեն առանցքային դերակատարում՝ հանդիսանալով տեղեկատվություն ստանալու և տարածելու քաղաքացիների իրավունքի երաշխավորը, բացի այդ, նպաստում են հասարակական կարծիքի ձևավորմանն ու օրենսդրությամբ ամրագրված հիմնարար սկզբունքների իրականացմանը: Այդ իսկ պատճառով շատ կարևոր է, որ տեղեկատվական նյութերի բովանդակությունը հիմնված լինի օբյեկտիվության, հավաստիության վրա և համապատասխանի օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգումներին:

Քվեարկության օրն ընտրությունների և քվեարկության վերաբերյալ լուսաբանում կարող են իրականացնել՝

- ☑ լրատվական գործունեություն իրականացնող իրավաբանական անձի ներկայացուցիչները,
- ☑ լրատվական գործունեություն իրականացնող անհատ ձեռնարկատեր հանդիսացող ֆիզիկական անձի ներկայացուցիչները (այսուհետ՝ զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչներ):

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչները քվեարկության օրը ընտրությունների և քվեարկության վերաբերյալ լուսաբանում կարող են իրականացնել Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովում հավատարմագրվելուց հետո:

Լրատվական գործունեություն իրականացնողը կարող է հավատարմագրել իր ներկայացուցիչներին, եթե առնվազն **ՄԵԿ ՏԱՐԻ** իր անունից տարածում է լրատվության միջոց:

Մեկ տարվա սահմանափակումը կիրառելի չէ, եթե լրատվական գործունեություն իրականացնողը լրատվության միջոց է տարածում վերգետնյա եթերային հեռարձակմամբ:

ԶԱՆԳՎԱԾԱՅԻՆ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉՆԵՐԻ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

Հավատարմագրվելու դիմումը և զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչների ցուցակը, ինչպես նաև ցուցակում փոփոխություններ (լրացումներ) կատարելու մասին դիմումը Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով են ներկայացվում ընտրությունները նշանակելու օրվանից հետո, բայց քվեարկության օրվանից ոչ ուշ, քան **15 օր առաջ:**

Քվեարկության օրն ընտրությունների և քվեարկության վերաբերյալ լուսաբանում իրականացնող լրատվական գործունեություն իրականացնողի ներկայացուցիչները Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովում հավատարմագրվում են Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսգրքով և Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի 2016 թվականի նոյեմբերի 9-ի թիվ 120-Ն որոշմամբ սահմանված կարգով և ժամկետներում:

Հավատարմագրվելու **ԴԻՄՈՒՄԸ** պետք է պարունակի.

- լրատվական գործունեություն իրականացնող իրավաբանական անձի լրիվ անվանումը,
- կազմակերպական-իրավական ձևը,
- գտնվելու վայրը,
- եթե լրատվական գործունեություն իրականացնողը ֆիզիկական անձ է՝ նրա ազգանունը, անունը, հայրանունը (եթե հայրանունը նշված է անձնագրում) և բնակության վայրը,
- լրատվական գործունեություն իրականացնողի կողմից տարածվող զանգվածային լրատվության միջոցի անվանումը,
- ծանուցման հասցեն, հեռախոսահամարը,
- նշում՝ տվյալ զանգվածային լրատվության միջոցի տարածման սկզբնաժամկետի մասին,
- արտոնագրված վերգետնյա եթերային հեռարձակում իրականացնելու դեպքում նշում նաև այդ մասին,
- ինչպես նաև ընտրության անվանման և քվեարկության օրվա մասին,
- կից ներկայացվող փաստաթղթերի ցանկը,
- դիմումի տրման ամսաթիվը,
- դիմողի ստորագրությունը:

Դիմումին կից ներկայացվում է զանգվածային լրատվության միջոցի **ներկայացուցիչների ցուցակը**:

Ցուցակը ներկայացվում է ***թղթային և էլեկտրոնային*** տարբերակնե-րով:

Ցուցակի էլեկտրոնային տարբերակը ներբեռնվում է Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի համացանցային կայքից, լրացվում տարբերակում նշված՝ Մայքրոսոֆթ Էքզել **(Microsoft Excel)** եղանակով և ներկայացվում է էլեկտրոնային կրիչով:

Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչներին տրվող վկայականներն այդ զանգվածային լրատվության միջոցին է հանձնում դիմումն ստանալուց հետո՝ **12 օրվա ընթացքում:**

Վերգետնյա եթերային հեռարձակում իրականացնող զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչներին տրվող վկայականները գույնով ակնհայտորեն տարբերվում են մյուս զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչներին տրվող վկայականներից:

Լրատվական գործունեություն իրականացնողին տրվում են ներկայացված ցուցակում ընդգրկված զանգվածային լրատվության միջոցի հավատարմագրված ներկայացուցիչների թվին համապատասխան քանակի վկայականներ, որոնցում լրացվում է հավատարմագրված զանգվածային լրատվության միջոցի անվանումը: Վկայականում զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցչի ազգանունը, անունը, հայրանունը լրացնում է լրատվական գործունեություն իրականացնողը և տրամադրում իր ներկայացուցչին:

Վկայականը կարող է կնքվել համապատասխան կազմակերպության կնիքով:

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչները համարվում են հավատարմագրված սահմանված ժամկետում Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովում հավատարմագրվելու մասին գրությունը և վկայականները համապատասխան զանգվածային լրատվության միջոցին տրամադրելուց հետո՝ զանգվածային լրատվության միջոցի հավատարմագրված ներկայացուցիչների վերաբերյալ տեղեկատվությունը Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի **համացանցային կայքում տեղադրելու պահից:**

Նշված տեղեկատվությունը Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի համացանցային կայքում տեղադրվում է **մինչև հավատարմագրվելու մասին գրությունը ուղարկելու օրվան հաջորդող օրվա ավարտը:**

Օտարերկրյա պետության օրենսդրության հիման վրա գործող լրատվական գործունեություն իրականացնողը սահմանված կարգով հավատարմագրվելու մասին դիմումը ներկայացնում է Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարություն:

Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարության կողմից օտարերկրյա պետության օրենսդրության հիման վրա գործող լրատվական գործունեություն իրականացնողի հավատարմագրվելու մասին դիմումը և ներկայացուցիչների ցուցակը ստանալուց հետո ոչ ուշ, քան **հնգօրյա ժամկետում** Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի կողմից լրացվում են վկայականները և փոխանցվում Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարություն՝ օտարերկրյա պետության օրենսդրության հիման վրա գործող լրատվական գործունեություն իրականացնողին տրամադրելու համար:

Ընտրության երկրորդ փուլի և վերաքվեարկության դեպքում զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների կրկին հավատարմագրում **չի պահանջվում:**

Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը **մերժում է** զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչների հավատարմագրման մասին դիմումը, եթե այն չի բավարարում ՀՀ ընտրական օրենսգրքով սահմանված պահանջները, կամ ներկայացված փաստաթղթերը չեն համապատասխանում Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի որոշմամբ սահմանված պահանջներին:

ԶԱՆԳՎԱԾԱՅԻՆ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ, ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐԸ

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչն իրավունք ունի՝

- **ներկա լինել ընտրական հանձնաժողովի նիստերին, իսկ քվեարկության ընթացքում՝ նաև քվեարկության սենյակում:**

Քվեարկության սենյակում իրավունք ունի միաժամանակ ներկա գտնվել յուրաքանչյուր զանգվածային լրատվության միջոցը ներկայացնող **ՄԵԿ ԼՐԱԳՐՈՂ** և **ՄԵԿ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ** կամ տեսաձայնագրման **ՄԵԿ ՕՊԵՐԱՏՈՐ**:

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչը ընտրական հանձնաժողովի նիստերին, իսկ քվեարկության ընթացքում՝ նաև տեղամասային կենտրոնում (քվեարկության սենյակում), կարող է ներկա լինել, եթե ունի սահմանված նմուշի վկայական:

Հանձնաժողովի նախագահն **ԱՐԳԵԼՈՒՄ Է** ընտրական հանձնաժողովներում, իսկ քվեարկության ընթացքում նաև քվեարկության սենյակում ներկա գտնվելու իրավունք չունեցող անձանց, ինչպես նաև վերնազգեստի վրա առանց համապատասխան վկայականի անձանց ներկայությունն ընտրական հանձնաժողովում (քվեարկության սենյակում):

! Վկայականն ուժի մեջ է անձը հաստատող փաստաթղթի առկայության դեպքում:

! Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչը պարտավոր է հավատարմագրման իր վկայականը տեսանելի ձևով կրել վերնազգեստի վրա:

Քվեարկության օրը տեղամասային կենտրոն (քվեարկության սենյակ) զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչի այցելության դեպքում համապատասխան գրառում է կատարվում տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի գրանցամատյանում (նշվում է կազմակերպության անվանումը, զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչի անունը, ազգանունը և տեղամաս մուտք գործելու և տեղամասից հեռանալու ժամը):

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչն իրավունք ունի՝

- **հետևելու քվեաթերթիկների և ինքնասոսնձվող դրոշմանիշների տպագրման, փոխադրման, պահպանման և հաշվարկման գործընթացներին:**

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչները կարող են տպագրության ողջ ընթացքում տպագրատանը հետևել քվեաթերթիկների և ինքնասոսնձվող դրոշմանիշների տպագրմանը, իրենց միջոցներով ուղեկցել քվեաթերթիկները և ինքնասոսնձվող դրոշմանիշները տպագրատնից տարածքային ընտրական հանձնաժողով, քվեարկության նախորդ օրը՝ տարածքային ընտրական հանձնաժողովից տեղամասային ընտրական հանձնաժողով, իսկ քվեարկության արդյունքներն ամփոփելուց հետո՝ ընտրական փաստաթղթերը տեղամասային ընտրական հանձնաժողովից տարածքային ընտրական հանձնաժողով տեղափոխող մեքենան:

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչները կարող են քվեարկության նախորդ օրը հետևել ընտրական փաստաթղթերը և տեխնիկական սարքավորումը տեղամասային ընտրական հանձնաժողով-ներին հատկացնելու գործընթացին, դրանց պահպանմանը, քվեարկության օրը տեղամասային ընտրական հանձնաժողովում չմիջամտելով հանձնա-ժողովի աշխատանքներին, հետևել քվեարկության արդյունքներն ամփոփե-լու գործընթացին:

- **ծանոթանալու Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի, տարածքային ընտրական հանձնաժողովի տնօրինության տակ գտնվող ընտրական փաստաթղթերին և ինքնուրույն կատարել քաղվածքներ, ստանալու պատճեներ այն փաստաթղթերից, որոնք տեղակայված չեն Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի համացանցային կայքում:**

- **տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահի, քարտուղարի կամ հանձնաժողովի անդամներից որևէ մեկի ներկայությամբ, ում կհանձնարարի հանձնաժողովի նախագահը, ծանոթանալու տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի տնօրինության տակ գտնվող ընտրական փաստաթղթերին (բացառությամբ քվեարկության ընթացքում**

քվեարկությանը մասնակցած ընտրողների ցուցակների), դատարանի համապատասխան վճիռներին, ընտրողին տրամադրած լիազոր մարմնի համապատասխան տեղեկանքին: Չմիջամտելով ընտրական հանձնաժողովի աշխատանքներին և չխաթարելով քվեարկության ընթացքը՝ ինքնուրույն կատարելու քաղվածքներ և նշումներ ընտրական փաստաթղթերից (բացառությամբ քվեարկությանը մասնակցած ընտրողների ցուցակների, քվեարկության կտրոնների):

Քվեարկության ընթացքում քվեարկությանը մասնակցած ընտրողների ցուցակներից և քվեարկության կտրոններից քաղվածքներ և նշումներ կատարելն արգելվում է:

Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահը քվեարկության արդյունքների ամփոփման, իսկ տարածքային ընտրական հանձնաժողովի նախագահը քվեարկության արդյունքների վերահաշվարկի գործընթացը կազմակերպում են այնպես, որ զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչները հնարավորություն ունենան հետևել քվեարկության կտրոնների, ինքնասոսնձվող դրոշմանիշների հաշվարկման, քվեաթերթիկների վավերականության որոշման, քվեաթերթիկների տեսակավորման, քվեաթերթիկների հաշվարկման գործընթացներին:

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչը կարող է լուսանկարահանել, տեսանկարահանել ընտրական հանձնաժողովների նիստերը, ինչպես նաև քվեարկության ընթացքը և քվեարկության արդյունքների ամփոփման գործընթացը և քվեարկության արդյունքների վերահաշվարկի աշխատանքները՝ չխախտելով ընտրողների քվեարկության գաղտնիության իրավունքը:

Ազգային ժողովի ընտրությունների ժամանակ զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչները կարող են լուսանկարել կամ տեսանկարահանել ընտրական տեղամասում կազմված քվեարկության արդյունքների արձանագրությունը:

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցչի պահանջով նրան տրվում է ընտրական տեղամասում քվեարկության արդյունքների արձանագրությունից քաղվածք՝ վավերացված հանձնաժողովի նախագահի և քարտուղարի ստորագրություններով և հանձնաժողովի կնիքով:

- **բողոքարկել ընտրական հանձնաժողովի որոշումները, գործողությունները (անգործությունը), եթե գտնում է, որ խախտվել են զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցչի Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսգրքով սահմանված իրավունքները:**

Ընտրական հանձնաժողով ներկայացված դիմումը պետք է ստորագրված լինի, ներառի դիմողի անունը, ազգանունը, հասցեն, տրման ամսաթիվը (կարող է ներառել նաև դիմումատուի հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային փոստի հասցեն): Դիմումում պետք է սահմանված լինի դիմումատուի պահանջը, բերված լինեն հիմնավորումները, իսկ հնարավոր ապացույցները պետք է կցված լինեն դիմումին:

Եթե դիմումը ներկայացվում է ներկայացուցչի միջոցով, ապա պետք է ներկայացվի նաև օրենքով սահմանված կարգով տրված լիազորագիր:

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցչի կողմից ներկայացված դիմումներին կից պետք է ներկայացվի զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցչի կարգավիճակը հավաստող փաստաթղթի (սահմանված նմուշի վկայականի) պատճենը:

- **ազատ տեղաշարժվելու քվեարկության սենյակում՝ քվեաթերթիկների, քվեարկության ծրարների, ընտրողների ցուցակների ու քվեատուփի դիտարկման համար:**

- **հրապարակայնորեն, այդ թվում՝ զանգվածային լրատվության միջոցներով հայտնելու կարծիք, անելու հայտարարություն՝ ընտրությունների կազմակերպման և անցկացման վերաբերյալ:**

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցչի ընտրական օրենսգրքով սահմանված իրավունքների որևէ սահմանափակում չի թույլատրվում, բացառությամբ՝

1. Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցչը կարող է հեռացվել ընտրական հանձնաժողովի նիստից, իսկ քվեարկության օրը՝ տեղամասային կենտրոնից միայն այն դեպքերում, երբ՝ խախտում է ընտրական օրենսգրքի պահանջներն այն եղանակով, որն էապես

խաթարում է ընտրական հանձնաժողովի բնականոն աշխատանքը կամ քվեարկության բնականոն ընթացքը:

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցչին ընտրական հանձնաժողովի նիստից, իսկ քվեարկության օրը՝ տեղամասային կենտրոնից՝ հեռացնելու մասին որոշումն ընդունվում է ընտրական հանձնաժողովի անդամների ընդհանուր թվի ձայների **առնվազն 2/3-ով:**

2. Եթե քվեարկության սենյակում գտնվող դիտորդների, զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների թիվն այնքան է, որ ակնհայտորեն խաթարում է քվեարկության բնականոն ընթացքը, ապա տեղամասային ընտրական հանձնաժողովն իրավասու է հանձնաժողովի անդամների ընդհանուր թվի ձայների **առնվազն 2/3-ով** ընդունված որոշմամբ սահմանելու քվեարկության սենյակում միաժամանակյա գտնվելու իրավունք ունեցող դիտորդների և զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների առավելագույն թիվը:

Որոշումը պետք է համապատասխանի համաչափության սկզբունքին, և ամեն դեպքում այդ որոշմամբ սահմանված թիվը **չի կարող նվազ լինել 15-ից:**

Այդ սահմանափակումը չի տարածվում.

- ☑ այցելուների,
- ☑ միջազգային դիտորդների
- ☑ վերգետնյա եթերային հեռարձակում իրականացնող հեռուստառադիոընկերությունների ներկայացուցիչների վրա:

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցչին տեղամասային կենտրոնից կամ ընտրական հանձնաժողովի նիստերից դուրս հրավիրելու դեպքում ընտրական հանձնաժողովի գրանցամատյանում կատարվում է համապատասխան գրառում՝ նշելով պատճառները:

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչն իրավունք չունի՝

- միջամտելու ընտրական հանձնաժողովի աշխատանքներին,
- միջամտելու ընտրական հանձնաժողովի կողմից որոշումների ընդունմանը,
- միջամտելու ընտրական հանձնաժողովի աշխատանքներին և քվեարկության ընթացքին,
- իրականացնելու քարոզչություն,
- ընտրական հանձնաժողովի անդամներին տալու ցուցումներ, ներկայացնելու պահանջներ:

Զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչը պարտավոր է՝

- իր իրավունքներն իրականացնելիս լինել անկողմնակալ, չեզոք, հրապարակայնորեն որևէ կանխակալ դիրքորոշում չարտահայտել կամ նախապատվելի վերաբերմունք չդրսևորել իշխանության կամ ընդդիմության, թեկնածուների, ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների հետ կապված որևէ հարցի նկատմամբ,
- տեսանելի ձևով կրել վկայականը,
- գրանցվել ընտրական հանձնաժողովի գրանցամատյանում ընտրական հանձնաժողովի նիստերին, ինչպես նաև քվեարկության ընթացքում՝ քվեարկության սենյակում ներկա գտնվելու համար,
- պահպանել Ընտրական օրենսգրքի պահանջները:

ՔՎԵԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ ԵՎ ԱՆՑԿԱՑՈՒՄԸ

ՔՎԵԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՈՐԴ ՕՐԸ

Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովը վիճակահանությամբ՝

☑ բաշխում է տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի անդամի անհատական կնիքները.

☑ հարյուրական փաթեթներով առանձնացնում է քվեաթերթիկները և քվեարկության ծրարները.

☑ ընտրական փաստաթղթերը և նյութերը տեղավորում է չհրկիզվող պահարանում և կնքում այն.

☑ կահավորում է քվեարկության սենյակը, որը պետք է ավարտի մինչև ժամը 24.00-ն:

ՔՎԵԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ՕՐԸ

Մինչև տեղամասային կենտրոնի բացումը ժամը 7:00-8:00-ն տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի գործողությունների հաջորդականություն.

- ստուգվում է պահարանին սոսնձված թղթի ամբողջականությունը և ոստիկանության ծառայողներից ընդունվում է չհրկիզվող պահարանը.
- գրանցամատյանում կատարվում է գրառում պահարանն ընդունելու մասին.
- իրականացվում է վիճակահանություն հանձնաժողովի անդամների գործառույթներն ու դրանց հերթափոխը որոշելու համար.
- վիճակահանության արդյունքները գրանցվում են գրանցամատյանում.
- տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահի հանձնարարությամբ մասնագետը ստուգում է տեխնիկական սարքավորումների աշխատանքը, մուտքագրում է ընտրական տեղամասի նույնականացման տվյալները և տպում է տվյալ տեխ-

նիկական սարքավորման միջոցով գրանցված ընտրողների բացակայությունը հավաստող տեղեկանք.

- տեխնիկական սարքավորման միջոցով տպված գրանցված ընտրողների բացակայությունը հավաստող տեղեկանքը հրապարակվում և սոսնձվում է գրանցամատյանում.
- բացվում է չհրկիզվող պահարանը.
- հանձնաժողովի յուրաքանչյուր անդամին հանձնվում է նախորդ օրվա վիճակահանությամբ իրեն տրամադրված անհատական կնիքը.
- գրանցամատյանում կնիք դնելով՝ հայտարարվում է կնիքի համարը.
- ստուգվում, փակվում և կնքվում է քվեատուփը (առկայության դեպքում՝ նաև շրջիկ արկղը).
- Ազգային ժողովի ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների հարյուրական փաթեթներով քվեաթերթիկները և մեկ փաթեթ քվեարկության ծրար (հարյուր հատ) հանձնվում է քվեաթերթիկներ և քվեարկության ծրարներ հատկացնող հանձնաժողովի անդամին (անդամներին).
- ընտրողների ցուցակները հանձնվում են ընտրողների գրանցման համար պատասխանատու հանձնաժողովի անդամին (անդամներին).
- հարյուր ինքնասոսնձվող դրոշմանիշ հատկացվում է ինքնասոսնձվող դրոշմանիշ փակցնող և քվեատուփի համար պատասխանատու հանձնաժողովի անդամին:

Վերոհիշյալ բոլոր գործողությունների մասին տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի գրանցամատյանում կատարվում են համապատասխան գրառումներ:

ՔՎԵԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ժամը 8:00-ին ընտրական տեղամասը հայտարարվում է բացված և թույլատրվում է ընտրողների մուտքը քվեարկության սենյակ:

1. Քվեարկության կարգը

Քվեարկությանը ներկայացած յուրաքանչյուր ընտրող պետք է գրանցվի: Առանց սահմանված կարգով գրանցվելու՝ ընտրողը չի կարող քվեաթերթիկ ստանալ և քվեարկել:

Յուրաքանչյուր ընտրող մոտենում է մասնագետին և ներկայացնում անձը հաստատող փաստաթուղթը.

Ընտրողի համար անձը հաստատող փաստաթուղթ է համարվում՝

- ☑ *նույնականացման քարտը,*
- ☑ *կենսաչափական անձնագիրը,*
- ☑ *ոչ կենսաչափական անձնագիրը,*
- ☑ *անձնագրին կամ նույնականացման քարտին փոխարինող ժամանակավոր փաստաթուղթը՝ տրված լիազոր մարմնի կողմից,*

Զինծառայողների համար՝

- ☑ *զինվորական վկայականը կամ զինվորական գրքույկը, եթե գրանցվում են (քվեարկում են) զորամասի կազմված ընտրողների ցուցակում,*

Կալանքի տակ գտնվող և պատիժը կրող՝ ընտրելու իրավունք ունեցող քաղաքացիների համար՝

- ☑ *քրեակատարողական հիմնարկում գտնվող ընտրողի անձը հաստատող փաստաթուղթը:*

1.1 Ընտրողների գրանցումը տեխնիկական սարքավորումների կիրառմամբ

Եթե ընտրողը ներկայացրել է.

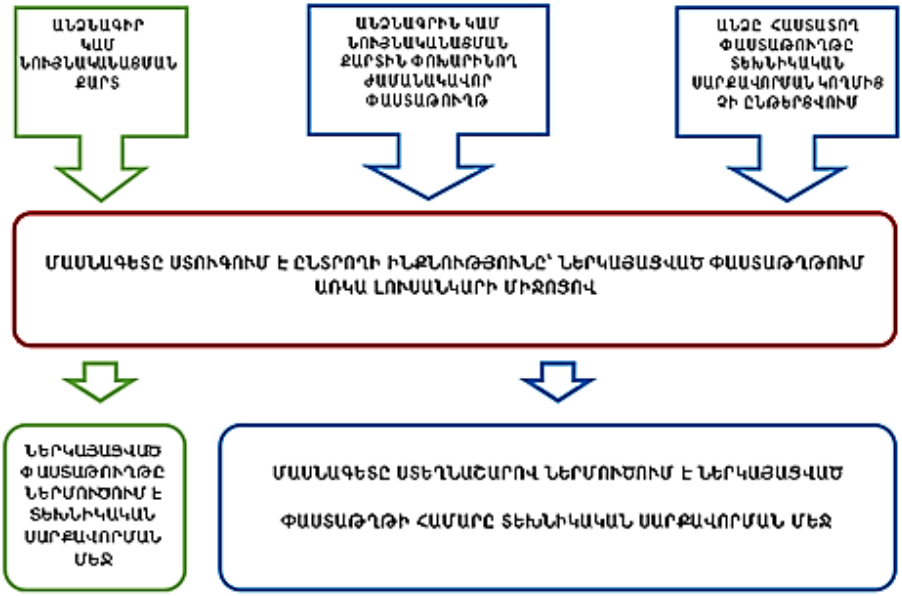

Եթե ընտրողը ներկայացրել է *այլ անձի անձը հաստատող փաստաթուղթ*, ապա մասնագետն այդ մասին տեղեկացնում է հանձնաժողովի նախագահին: Հանձնաժողովի նախագահը նման դեպքում քվեարկության սենյակ է հրավիրում ոստիկանության ծառայողներին, որոնք ձեռնարկում են օրենքով սահմանված միջոցներ:

Եթե ընտրողը գրանցված է տվյալ տեղամասի ընտրողների ցուցակում և որպես անձը հաստատող փաստաթուղթ ներկայացրել է.

1. նույնականացման քարտը,
2. կենսաչափական անձնագիրը
3. 2008 թվականի հունվարի 1-ից հետո տրված ոչ կենսաչափական անձնագիրը

և առ այդ պահն անձը հաստատող որևէ փաստաթղթով չի մասնակցել քվեարկությանը

Մինչև 2008 թվականի հունվարի 1-ը տրված ոչ կենսաչափական անձնագիրը

և առ այդ պահն անձը հաստատող որևէ փաստաթղթով չի մասնակցել քվեարկությանը

ԷԿՐԱՆԻՆ ՀԱՅՏՆՎՈՒՄ ԵՆ.

1. տվյալ ընտրողի լուսանկարը,
2. ընտրական տեղամասի ընտրողների ցուցակում ընտրողի հերթական համարը
3. կանաչ նշան

1. ընտրական տեղամասի ընտրողների ցուցակում ընտրողի հերթական համարը
2.կանաչ նշան՝ առանց ընտրողի լուսանկարի

Այն դեպքում, երբ էկրանին հայտնվում է ԿԱՆԱՉ նշան

I. Ընտրողը ներմուծում է իր աջ ձեռքի ցուցամատի մատնահետքը: Դրա անհնարինության դեպքում մատնահետքը ներմուծվում է հետևյալ առաջնայնությամբ՝ ձախ ձեռքի ցուցամատը, աջ ձեռքի միջնամատը, ձախ ձեռքի միջնամատը, աջ ձեռքի մատնեմատը, ձախ ձեռքի մատնեմատը, աջ ձեռքի ճկույթը, ձախ ձեռքի ճկույթը, աջ ձեռքի բթամատը, ձախ ձեռքի բթամատը:

! Մատնահետքը ներմուծելու անհնարինության դեպքում մատնահետքի ներմուծման քայլը բաց է թողնվում:

II. Դրանից հետո տեխնիկական սարքավորումը տպում է ընտրողների ցուցակում ընտրողի հերթական համարը, ազգանունը, անունը, անձը հաստատող փաստաթղթի համարը, քվեարկության կտրոնի հերթական համարը, իսկ թվային շտեմարանում առկա լինելու դեպքում՝ նաև ընտրողի լուսանկարը պարունակող քվեարկության կտրոն:

III. Մասնագետը տպված քվեարկության կտրոնը ընտրողի անձը հաստատող փաստաթղթի հետ վերադարձնում է ընտրողին, որից հետո ընտրողը մոտենում է ընտրողների գրանցումն իրականացնող հանձնաժողովի համապատասխան անդամին:

IV. Ընտրողների գրանցումն իրականացնող հանձնաժողովի անդամն ընտրողից վերցնում է քվեարկության կտրոնը, ընտրողների ցուցակում գտնում է ընտրողի տողը, ընտրողը ստորագրում է իր տվյալների դիմաց՝ ընտրողի ստորագրության համար նախատեսված սյունակում, հանձնաժողովի անդամը իր անհատական կնիքն է դնում համապատասխան սյունակում, որից հետո անհատական կնիքով կնքում քվեարկության կտրոնը և այն փոխանցում ընտրողին:

V. Եթե ընտրողը **գրանցված չէ տվյալ ընտրական տեղամասի ընտրողների ցուցակում, ապա էկրանին հայտնվում է ԴԵՂԻՆ նշան**, իսկ եթե տեխնիկական սարքավորման մեջ առկա է համապատասխան տեղեկատվություն, ապա նաև այն ընտրական տեղամասի համարը, որի ցուցակում է ընդգրկված այդ ընտրողը: Նշված դեպքում ընտրողը դուրս է հրավիրվում քվեարկության սենյակից:

VI. Եթե ընտրողն **իր անձը հաստատող որևէ փաստաթղթով արդեն իսկ մասնակցել է քվեարկությանը, էկրանին հայտնվում է ԿԱՐՄԻՐ նշան**, ապա մասնագետը տեղեկացնում է հանձնաժողովի նախագահին: Հանձնաժողովի նախագահը նման դեպքում քվեարկության սենյակ է հրավիրում ոստիկանության ծառայողներին, որոնք ձեռնարկում են օրենքով սահմանված միջոցներ:

1.2 Ընտրողների գրանցումն առանց տեխնիկական սարքավորումների կիրառման իրականացվում է հետևյալ դեպքերում.

- ☑ քրեակատարողական հիմնարկում քվեարկություն.
- ☑ շրջիկ արկղով քվեարկություն.
- ☑ տեխնիկական սարքավորման խափանման կամ չլինելու պարագայում՝ քվեարկություն:

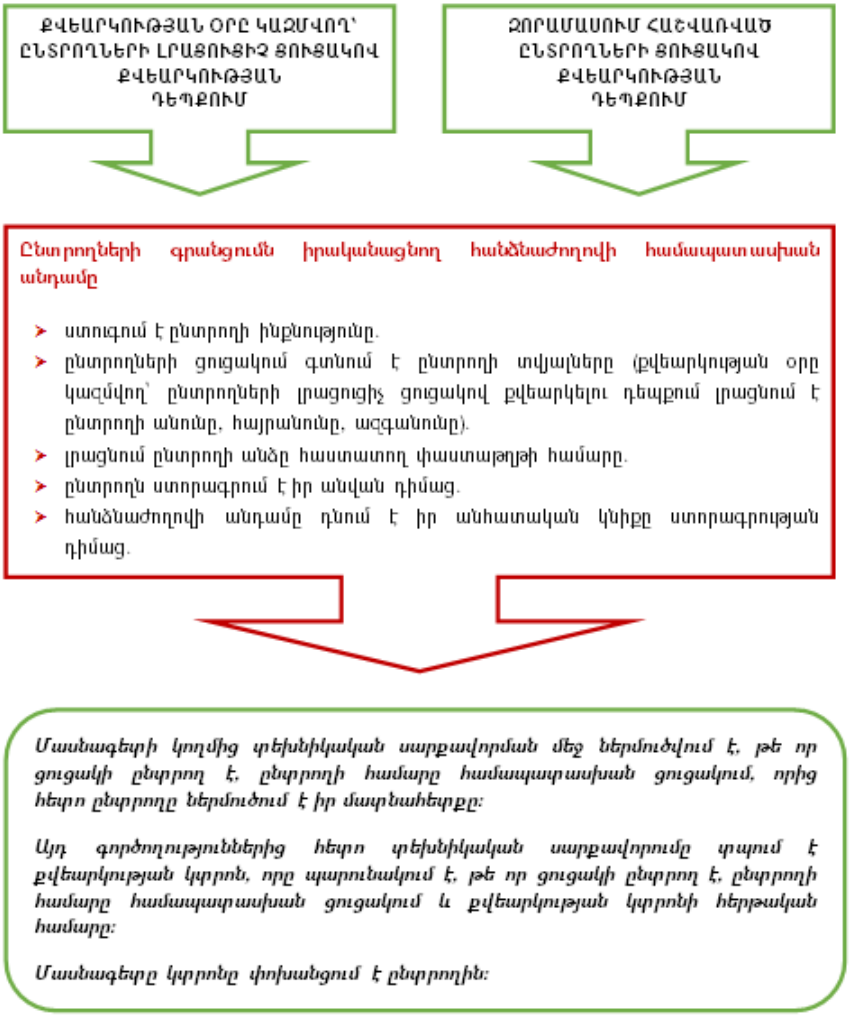

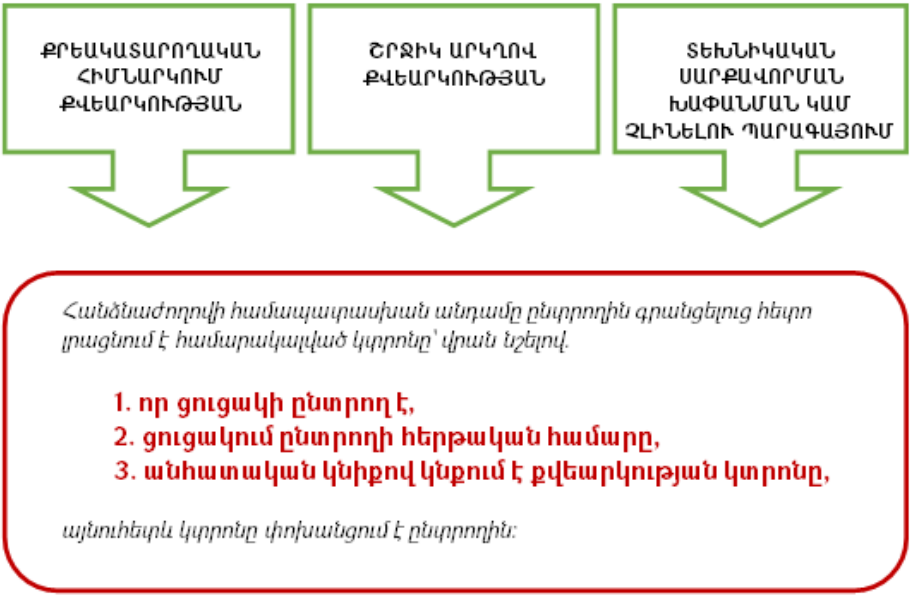

2. Քվեաթերթիկ և քվեարկության ծրար ստանալը

Ազգային ժողովի ընտրությունների ժամանակ քվեաթերթիկների և քվեարկության ծրարների տրամադրման համար պատասխանատու հանձնաժողովի անդամն ընտրողին տրամադրում է ընտրություններին մասնակցող յուրաքանչյուր կուսակցության մեկական քվեաթերթիկ և քվեարկության մեկ ծրար: ***Ընտրողը չի կարող հրաժարվել բոլոր քվեաթերթիկներն ստանալուց:***

3. Քվեարկությունը

Ստանալով քվեաթերթիկը և քվեարկության ծրարը, ընտրողն անցնում է քվեարկության խցիկ՝ քվեարկելու:

! Ընտրողը քվեաթերթիկը լրացնում է գաղտնի՝ քվեարկության խցիկում: Արգելվում է որևէ ձևով տեղեկանալ, թե ընտրողն ինչպես է քվեարկում:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴԵՊՔՈՒՄ

- ընտրողն ընտրություններին մասնակցող կուսակցություններից որևէ մեկին ընտրում է այդ կուսակցության քվեաթերթիկը քվեարկության ծրարի մեջ դնելու միջոցով,
- քվեաթերթիկն **առանց ծալելու** դնում է քվեարկության ծրարի մեջ:

Չօգտագործված քվեաթերթիկները գցվում են քվեարկության խցիկում տեղադրված առանձին տուփի մեջ:

Քվեաթերթիկն ինքնուրույն լրացնելու հնարավորություն չունեցող ընտրողն իրավունք ունի հանձնաժողովի նախագահին տեղեկացնելուց հետո քվեարկության խցիկ հրավիրելու այլ անձի, ***որը չպետք է լինի ընտրական հանձնաժողովի անդամ, վստահված անձ, դիտորդ, զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցիչ, այցելու:***

Անձն իրավունք ունի օգնելու քվեաթերթիկն ինքնուրույն լրացնելու հնարավորություն չունեցող միայն **ՄԵԿ** ընտրողի:

Քվեաթերթիկն ինքնուրույն լրացնելու հնարավորություն չունեցող ընտրողին օգնող անձի տվյալները գրառվում են տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի գրանցամատյանում:

Եթե ընտրողը կարծում է, որ քվեաթերթիկը ***վնասել է,*** *ապա կարող է դիմել հանձնաժողովի նախագահին՝ նոր քվեաթերթիկ ստանալու համար: Հանձնաժողովի նախագահի հանձնարարությամբ ընտրողին հատկացվում է նոր քվեաթերթիկ (Ազգային ժողովի ընտրությունների ժամանակ՝ ընտրությունների մասնակցող յուրաքանչյուր կուսակցության մեկական քվեաթերթիկ):*

Վնասված քվեաթերթիկն (քվեաթերթիկներն) անհապաղ մարվում է(են):

Քվեարկելուց անմիջապես հետո **ԸՆՏՐՈՂԸ՝**

- մոտենում է քվեատուփի մոտ ինքնասոսնձվող դրոշմանիշ փակցնող և քվեատուփի համար պատասխանատու անդամին,
- նրան է հանձնում քվեարկության կտրոնը:

4. Քվեատուփի մոտ

Ինքնասոսնձվող դրոշմանիշ փակցնող և քվեատուփի համար պատասխանատու հանձնաժողովի **ԱՆԴԱՄԸ՝**

- ստուգում է կտրոնը, իր նախաձեռնությամբ կամ հանձնաժողովի այլ անդամի կամ վստահված անձի պահանջով կարող է ստուգել նաև ընտրողի անձը հաստատող փաստաթուղթը,
- առանց քվեարկության ծրարն ընտրողից վերցնելու քվեարկության ծրարի կտրվածքի միջով քվեաթերթիկին է փակցնում ինքնասոսնձվող դրոշմանիշը,
- բացում է քվեատուփի ճեղքը և ընտրողին հնարավորություն է ընձեռում քվեարկության ծրարը գցելու քվեատուփի մեջ:

Եթե ընտրողը *չի ներկայացնում* քվեարկության կտրոն, ապա ինքնասոսնձվող դրոշմանիշ փակցնող և քվեատուփի համար պատասխանատու անդամը տեղեկացնում է տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահին, որն ընտրողից վերցնում է քվեարկության ծրարը, անհապաղ մարում է՝ առանց ծրարի պարունակությունն ստուգելու:

Ընտրողն իրավունք չունի տեղամասային կենտրոնում հայտարարելու, թե ինչպես է քվեարկել:

Քվեարկելուց հետո ընտրողն անհապաղ պետք է դուրս գա քվեարկության սենյակից:

Քվեարկության ընթացքում տեղամասային ընտրական հանձնաժողով ՆԱԽԱԳԱՀԸ՝

- մինչև **ժամը 11.30-ը, 14.30-ը, 17.30-ը և 20.30-ը** տարածքային ընտրական հանձնաժողով հաղորդում է համապատասխանաբար մինչև ժամը 11.00-ն, 14.00-ն, 17.00-ն և 20.00-ն տվյալ ընտրական տեղամասում քվեարկությանը մասնակցած ընտրողների թիվը.
- պահպանում է կարգ ու կանոնը տեղամասային կենտրոնում և ապահովում է քվեարկության գաղտնիությունը.
- կարգավորում է ընտրողների հոսքը տեղամասային կենտրոն.
- վիճակահանությունների արդյունքներին համապատասխան ապահովում է հանձնաժողովի անդամների՝ 2 ժամը մեկ պարբերականությամբ հերթափոխը.
- ըստ անհրաժեշտության քվեաթերթիկներ և քվեարկության ծրարներ է տրամադրում հանձնաժողովի՝ քվեաթերթիկների և քվեարկության ծրարների տրամադրման համար պատասխանատու անդամին.
- ինքնասոսնձվող դրոշմանիշ փակցնող և քվեատուփի համար պատասխանատու անդամին հատկացնում է ինքնասոսնձվող դրոշմանիշեր, եթե քվեարկության ընթացքում ինքնասոսնձվող դրոշմանիշ փակցնող և քվեատուփի համար պատասխանատու անդամին հատկացված ինքնասոսնձվող դրոշմանիշերը սպառվել են.
- նոր ինքնասոսնձվող դրոշմանիշերի հերթական խմբաքանակն է հանձնում ինքնասոսնձվող դրոշմանիշ փակցնող և քվեատուփի համար պատասխանատու անդամից քվեարկության կտրոնները ստանալուց հետո.
- հաշվում է ինքնասոսնձվող դրոշմանիշ փակցնող և քվեատուփի համար պատասխանատու անդամից ստացած քվեարկության կտրոնները, և թիվն արձանագրում է տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի գրանցամատյանում:

ՏԵՂԱՄԱՍԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՓԱԿՈՒՄԸ

Ժամը 20:00 տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահը հայտարարում է քվեարկության ավարտի մասին և

- ☑ արգելում է ընտրողների մուտքը քվեարկության սենյակ,
- ☑ քվեարկության սենյակում գտնվող ընտրողներին քվեարկելու հնարավորություն է տալիս,
- ☑ փակում է քվեատուփի ճեղքը,
- ☑ փակում է տեղամասային կենտրոնը:

ՔՎԵԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄԸ

Քվեարկության արդյունքների ամփոփումը կատարվում է քվեարկության սենյակում:

Քվեարկության արդյունքների ամփոփումն սկսվում է անմիջապես քվեարկության ավարտից հետո և ընթանում առանց ընդհատման մինչև քվեարկության արդյունքների ամփոփման վերաբերյալ արձանագրության կազմումը:

Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի գործողությունները մինչև քվեատուփը բացելը

Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովը՝

- **փաթեթավորում է** հանձնաժողովի անդամների անհատական կնիքները, փաթեթը կնքվում և տեղադրվում է պարկում.
- **հաշվում է** ընտրողների ցուցակում ընտրողների ստորագրություն-ների հիման վրա քվեարկության մասնակիցների ընդհանուր թիվը
- Առկայության դեպքում **առանձին հաշվում է նաև՝**
  - ☑ քվեարկության օրն ընտրական տեղամասում կազմված լրացուցիչ ցուցակում առկա ստորագրությունների թիվը,
  - ☑ շրջիկ արկղով քվեարկությանը մասնակցած ընտրողների լրացուցիչ ցուցակներում առկա ստորագրությունների թիվը:

Այդ թվերը հրապարակվում և արձանագրվում են տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի գրանցամատյանում:

Հանձնաժողովի նախագահը գրանցամատյանում արձանագրված՝ ընտրական տեղամասում քվեարկության մասնակիցների ընդհանուր

թիվը կապի հնարավոր միջոցներով անհապաղ հայտնում է տարածքային ընտրական հանձնաժողով:

- Եթե տեխնիկական սարքավորումն անխափան աշխատել է քվեարկության ընթացքում, ապա Ազգային ժողովի ընտրությունների ժամանակ տեխնիկական սարքավորման միջոցով տպում է տեղեկանք, որում նշվում են տարածքային ընտրական հանձնաժողովի և ընտրական տեղամասի համարները, տեխնիկական սարքավորման միջոցով գրանցված ընտրողների հերթական համարը համապատասխան ընտրական տեղամասի ընտրողների ցուցակում: Տեղեկանքը պետք է պարունակի նշում այն ընտրողների վերաբերյալ, որոնց գրանցումն իրականացվել է անձը հաստատող փաստաթղթի տվյալները ստեղնաշարով տեխնիկական սարքավորման մեջ ներմուծելու միջոցով:

Տեղեկանքը տպելու անհնարինության դեպքում այդ մասին համապատասխան գրառում է կատարվում գրանցամատյանում:

Տեղեկանքի մեկ օրինակը, ստորագրված տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահի կողմից և կնքված հանձնաժողովի կնիքով, տեղադրվում է պարկում:

Տեղեկանքի մեկական օրինակ, ստորագրված տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահի կողմից և կնքված հանձնաժողովի կնիքով, ըստ պահանջի տրամադրվում է ամփոփման նիստին ներկա գտնվող թեկնածուներին, դիտորդներին և ընտրություններին մասնակցող կուսակցության մեկական վստահված անձի:

Ընտրողների ցուցակները (բացառությամբ զորամասում, քրեակա-տարողական հիմնարկում և ձերբակալված անձանց պահելու վայրում կազմվող ընտրողների ստորագրված ցուցակների) տեղադրվում են առանձին պարկում (փոքր պարկ), փոքր պարկը փակվում է, պարկի վրա ստորագրում են հանձնաժողովի նախագահը և քարտուղարը, պարկը կնքվում է և պարկի վրա գրվում է ընտրական տեղամասի համարը:

Զորամասում, քրեակատարողական հիմնարկում և ձերբակալված անձանց պահելու վայրում կազմվող ընտրողների ստորագրված ցուցակ-ները փաթեթավորվում են առանձին, փաթեթը կնքվում է և տեղադրվում ոչ թե այդ, այլ փաստաթղթերի մեծ պարկում:

- **Հաշվում է** ընտրողներից ստացված տեխնիկական սարքավորման միջոցով տպված քվեարկության կտրոնները, փաթեթավորում, փաթեթները կնքում և տեղադրում է պարկում:
- **Հաշվում է** ընտրողներից ստացված համարակալված քվեարկության կտրոնները, փաթեթավորում, փաթեթները կնքում և տեղադրում է պարկում:
- **Հաշվում է** չօգտագործված ինքնասոսնձվող դրոշմանիշերը, փաթեթավորում, փաթեթը կնքում և տեղադրում է պարկում:
- **Հաշվում է** չօգտագործված համարակալված քվեարկության կտրոնները, փաթեթավորում, փաթեթը կնքում և տեղադրում է պարկում:

Համարակալված քվեարկության կտրոնները չօգտագործվելու դեպքում դրանք չեն հաշվվում, և նշվում է տարածքային ընտրական հանձնաժողովի հատկացրած կտրոնների թիվը:

- **Առանց հաշվելու փաթեթավորում է** չօգտագործված քվեաթերթիկները և սահմանված կարգով ներկայացնում տարածքային ընտրական հանձնաժողով:

Այդ գործողությունների արդյունքները հրապարակվում են և արձանագրվում տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի գրանցամատյանում:

Քվեաթերթիկների տեսակավորումը

- Հանձնաժողովի նախագահը բացում է քվեատուփը.
- քվեատուփից հանում քվեարկության մեկ ծրար.
- ցուցադրում այնպես, որ այն տեսանելի լինի ներկաների համար.
- քվեարկության ծրարից հանում է քվեաթերթիկը:

Քվեարկության ծրարի մեջ մեկից ավելի քվեաթերթիկներ գտնվելու դեպքում **հաշվարկում ընդգրկվում է** միայն սահմանված նմուշի քվեաթերթիկը, այսինքն՝ հաստատված նմուշի քվեաթերթիկը, որի վրա փակցված է այդ ընտրական տեղամասի ինքնասոսնձվող դրոշմանիշը:

Ավելորդ գրառում պարունակող քվեարկության ծրարի դեպքում քվեաթերթիկը ծրարից չի հանվում, քվեարկության ծրարը դրանում գտնվող քվեաթերթիկի հետ անհապաղ մարվում է:

Հանձնաժողովի նախագահը հայտարարում է քվեաթերթիկի՝

- սահմանված կամ չսահմանված նմուշի լինելու մասին,
- վավեր կամ անվավեր լինելու մասին:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ընտրությունների դեպքում սահմանված նմուշի քվեաթերթիկն **ԱՆՎԱՎԵՐ Է, եթե ներառում է գրառում կամ նշում:**

Քվեաթերթիկները տեսակավորելիս՝ հանձնաժողովի նախագահը՝

- քվեաթերթիկը ցուցադրվում է այնպես, որ տեսանելի լինի ներկաների համար.
- պահանջի դեպքում քվեաթերթիկը փոխանցվում է հանձնաժողովի մյուս անդամներին.
- հանձնաժողովի նախագահի հայտարարությանը համաձայն չլինելու դեպքում հանձնաժողովի անդամը ներկայացնում է առարկություն.
- առարկության դեպքում քվեարկության է դրվում հանձնաժողովի անդամի առաջարկությունը.
- քվեաթերթիկը դրվում է համապատասխան կուսակցության, կուսակցությունների դաշինքի օգտին քվեարկած կամ անվավեր քվեաթերթիկների փաթեթի մեջ:

Այս գործողությունը կրկնվում է քվեատուփում առկա բոլոր ծրարների համար:

Վավեր քվեաթերթիկի դեպքում հայտարարում է կուսակցության անվանումը, որի օգտին է քվեաթերթիկը.

- յուրաքանչյուր կուսակցության օգտին քվեարկված քվեաթերթիկ-ները և անվավեր քվեաթերթիկները տեսակավորվում են առանձին-առանձին.
- քվեաթերթիկներն ըստ կուսակցության օգտին քվեարկված քվեաթերթիկների տեսակավորելուց և հաշվարկելուց հետո ստացված թվերը բարձրաձայն հայտարարվում և գրանցվում են տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի գրանցամատյանում.

Բոլոր կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների քվեաթերթիկները տեսակավորելուց հետո յուրաքանչյուր կուսակցու-թյան, կուսակցությունների դաշինքի կողմ քվեարկած քվեաթերթիկները փաթեթավորվում են առանձին փաթեթներում:

Տեսակավորման ողջ ընթացքում հանձնաժողովի անդամներին արգելվում է նշումներ կատարել, ինչպես նաև իրենց մոտ ունենալ գրիչներ, մատիտներ և նշումներ կատարելու այլ առարկաներ:

Քվեարկության արդյունքների ամփոփման արձանագրության կազմումը տեղամասային ընտրական հանձնաժողովում

Հիմք ընդունելով կատարված հաշվարկները և գրանցամատյանում արձանագրված տվյալները տեղամասային ընտրական հանձնաժողովը կազմում է տեղամասում քվեարկության արդյունքների արձանագրություն: Արձանագրության կազմումը հանձնաժողովը պետք է ավարտի քվեարկության ավարտից **12 ԺԱՄ** հետո:

Արձանագրությունը կազմվում է 4 օրինակից.

- ☑ **1 օրինակը** փակցվում է տեղամասային կենտրոնում՝ ընտրողների ցուցակների կողքին.
- ☑ **1 օրինակը** տեղադրվում է ընտրական փաստաթղթերի պարկում.
- ☑ **2 օրինակը** ներկայացվում է տարածքային ընտրական հանձնաժողով:

Արձանագրությունը ***ՍՏՈՐԱԳՐՈՒՄ ԵՆ*** *հանձնաժողովի նախագահը, քարտուղարը և անդամները,* ***ԿՆՔՈՒՄ Է*** *հանձնաժողովի նախագահը:*

Արձանագրության մեկ օրինակը ընտրական փաստաթղթերի մեկանգամյա օգտագործման պարկում տեղադրելուց հետո պարկը պետք է փակվի: **Պարկը փակելու համար պատասխանատու է տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահը:**

Քվեարկության ավարտից հետո ոչ ուշ, քան 14 ժամվա ընթացքում տարածքային ընտրական հանձնաժողով են ներկայացվում՝

- ☑ ընտրական փաստաթղթերի մեկանգամյա օգտագործման պարկը.
- ☑ ընտրողների ստորագրված ցուցակների պարկը.
- ☑ չօգտագործված քվեարկության ծրարների փաթեթը.
- ☑ չօգտագործված քվեաթերթիկները.
- ☑ քվեարկության արդյունքների արձանագրության 2 օրինակը.
- ☑ տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի գրանցամատյանը.
- ☑ տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի կնիքը.
- ☑ տեխնիկական սարքավորումը (սարքավորումները).
- ☑ քվեատուփը (քվեատուփերը),
- ☑ շրջիկ արկղը (առկայության դեպքում).
- ☑ քվեարկության խցիկները:

Ընտրական փաստաթղթերը տարածքային ընտրական հանձնաժողով են տեղափոխում ոստիկանության ծառայողների ուղեկցությամբ: Դիտորդները կարող են իրենց միջոցներով ուղեկցելու ընտրական փաստաթղթերը տեղամասային ընտրական հանձնաժողովից տարածքային ընտրական հանձնաժողով տեղափոխող մեքենան:

ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՏԵՂԱՄԱՍԱՅԻՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՍՏԱՆԱԼՈՒՑ ՀԵՏՈ

Տարածքային ընտրական հանձնաժողովում ստուգվում է ընտրական տեղամասերում քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ արձանագրության կազմման վավերականությունը, իսկ թվաբանական սխալների առկայության դեպքում տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահը և քարտուղարը վերացնում են այդ սխալները՝ ուղղումները վավերացնելով իրենց ստորագրություններով:

Ելակետային փվյալների փոփոխություն չի կատարվում: Ելակետային են տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի կողմից հատ-հատ հաշվելու միջոցով ստացված տվյալները:

Տարածքային ընտրական հանձնաժողովում նշում է կատարվում տեղամասում քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ արձանագրության ընդունման ամսաթվի և ժամանակի մասին, ինչը վավերացվում է տարածքային ընտրական հանձնաժողովի նախագահի ստորագրությամբ և հանձնաժողովի կնիքով:

Տարածքային ընտրական հանձնաժողովը համեմատում է տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի կնիքի համարը տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի արձանագրության կնիքի համարի հետ:

Տարածքային ընտրական հանձնաժողովը պարբերաբար, բայց ոչ ուշ, քան **3 ԺԱՄԸ** մեկ տպում է քվեարկության արդյունքների աղյուսակավորումը:

Աղյուսակավորումը, վավերացված տարածքային ընտրական հանձնաժողովի նախագահի (տեղակալի) և քարտուղարի ստորագրություններով և հանձնաժողովի կնիքով, անհապաղ փակցվում է հանձնաժողովում՝ բոլորի համար տեսանելի տեղում: Ընտրական տեղամասերում քվեարկության արդյունքների արձանագրությունների տվյալների մուտքագրումը համակարգիչ տարածքային ընտրական հանձնաժողովն ավարտում է քվեարկության ավարտից հետո՝ ոչ ուշ, քան **20 ԺԱՄՎԱ** ընթացքում: Տարածքային ընտրական հանձնաժողովն աղյուսակավորում է քվեարկության արդյունքները՝ ըստ ընտրական տեղամասերի, ինչպես նաև գումարային արդյունքների:

Տարածքային ընտրական հանձնաժողովը քվեարկության արդյունքների աղյուսակավորման վերջնական օրինակը, վավերացված հանձնաժողովի նախագահի (տեղակալի) և քարտուղարի ստորագրություններով և հանձնաժողովի կնիքով, անհապաղ փակցնում է հանձնաժողովում՝ բոլորի համար տեսանելի տեղում: Ընտրական հանձնաժողովի նիստին ներկա գտնվելու իրավունք ունեցող անձանց պահանջով նրանց տրվում է տարածքային ընտրական հանձնաժողովի սպասարկման տարածքում քվեարկության արդյունքների աղյուսակավորման մեկ օրինակ՝ վավերացված հանձնաժողովի նախագահի (տեղակալի) և քարտուղարի ստորագրություններով ու հանձնաժողովի կնիքով:

Ազգային ժողովի ընտրությունների ժամանակ տարածքային ընտրական հանձնաժողովն ընտրական տեղամասում քվեարկության արդյունքների արձանագրության մեկ օրինակը քվեարկության ավարտից **24 ԺԱՄ** հետո ներկայացնում է Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով:

Ազգային ժողովի ընտրությունների ժամանակ տարածքային ընտրական հանձնաժողովը քվեարկության հաջորդ օրը՝ **ԺԱՄԸ 12.00-ԻՑ ՍԿՍԱԾ**, իրականացնում է ընտրողների ցուցակների սկանավորում, որին կարող են հետևել ընտրական հանձնաժողովների անդամները, թեկնածուները, վստահված անձինք, դիտորդները և զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչները:

Ընտրողների ցուցակները սկանավորվում են այնպես, որ տվյալ ընտրական տեղամասի ընտրողների ցուցակում ընտրողի հերթական համարը, ազգանունը, անունը, հայրանունը, ծննդյան ամսաթիվը, հաշվառման վայրի հասցեն, ինչպես նաև ընտրողի ստորագրության, ընտրողների գրանցման համար պատասխանատու հանձնաժողովի անդամի անհատական կնիքի համար նախատեսված սյունակները լինեն տեսանելի:

Ընտրողների սկանավորված ցուցակները ոչ ուշ, քան սկանավորման աշխատանքներն սկսվելուց **24 ԺԱՄ ՀԵՏՈ** պաշտոնապես հրապարակվում և ներբեռնելու և, ըստ ընտրական տեղամասերի, որոնման հնարավորությամբ տեղադրվում են Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի համացանցային կայքում:

ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը տարածքային ընտրական հանձնաժողովներից ստացված ընտրական տեղամասերում քվեարկությունների արդյունքների հիման վրա քվեարկության ավարտից ոչ ուշ, քան **24 ԺԱՄ ՀԵՏՈ**, ամփոփում է Ազգային ժողովի ընտրության քվեարկության նախնական արդյունքները, արձանագրությամբ վավերացնում դրանք:

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ քվեարկության օրվանից հետո՝ 7-րդ օրը, հիմք ընդունելով ընտրական տեղամասերում քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ արձանագրությունները, վերահաշվարկի արդյունքները, քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ ընդունած որոշումները, կազմում է արձանագրություն՝ քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ:

* * *

Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նորմատիվ և անհատական որոշումները տեղադրված են կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի համացանցային կայքում **www.elections.am**: